

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE LITERE

UNIVERSITATEA PARIS 7, „DENIS DIDEROT”
ED 132 SCIENCES DU LANGAGE
LLF – UMR 7110, CNRS

ACORDUL ÎN LIMBA ROMÂNĂ

TEZĂ DE DOCTORAT

REZUMAT

Conducători: Prof. univ. dr. VALERIA GUȚU ROMALO (Universitatea din București)

Dr. CARMEN DOBROVIE SORIN (Director de cercetări,
LLF-CNRS, Franța, și Universitatea Paris 7, „Denis Diderot”)

Doctorandă: ILEANA-BLANCA CROITOR

2011

CUPRINS DETALIAT

INTRODUCERE

ABREVIERI, SEMNE FOLOSITE LA EXEMPLE

Capitolul 1. ASPECTE TEORETICE

1. Definirea acordului

2. Cadrul teoretic

3. Trăsăturile implicate în acord

3.1. *Persoana*

3.2. *Genul*

3.3. *Numărul*

3.4. *Cazul*

4. Mecanismul acordului

4.1. *Modelul copierii*

4.2. *Modelul valuării (engl. valuation)*

5. Alte ipoteze și teorii

5.1. *Proiecția Acord*

5.2. *Centrul Φ*

5.3. *Trăsăturile INDEX și CONCORD*

5.4. *Compatibilitatea ipotezei INDEX – CONCORD cu teoria minimalistă*

5.5. *Ipoteza morfologiei postsintactice*

6. Acordul sau concordanța pronumelor cu antecedent nominal

7. Concluzii

Capitolul 2. ACORDUL ÎN GRUPUL NOMINAL

1. Introducere

2. Acordul din perspectiva trăsăturilor implicate

2.1. *Genul și numărul*

2.2. *Cazul*

2.2.1. *Marcarea cazului în grupul nominal*

- 2.2.1.1. Demonstrativul postpus
- 2.2.1.2. Demonstrativul de diferențiere *celălalt*
- 2.2.1.3. Pronumele semiindependent / articolul *cel*
- 2.2.1.4. Determinanții slabi
- 2.2.1.5. Sintagmele cu valoare intensivă *cât mai mulți, cei mai mulți*
- 2.2.2. *Acordul în caz al adjectivului*
- 2.3. *Persoana*
  - 2.3.1. *Pronumele posesiv*
  - 2.3.2. *Pronumele și adjectivul pronominal de întărire*
- 3. **Acordul din perspectiva controlorului**
  - 3.1. *Nominalele cu neconcordanță între genul formal și cel referențial*
  - 3.2. *Nominalele cu neconcordanță între numărul formal și cel referențial*
  - 3.3. *Nominalele cu neconcordanță în ceea ce privește categoria persoanei*
  - 3.4. *Nominalul-centru este un nume propriu*
  - 3.5. *Nominalul-centru este un pronume*
  - 3.6. *Nominalul-centru este un numeral*
- 4. **Acordul din perspectiva țintei. Particularități ale unor clase lexico-gramaticale**
  - 4.1. *Numeralul*
    - 4.1.1. *Numeralul cardinal*
    - 4.1.2. *Numeralul ordinal*
  - 4.2. *Formantul cel din componența superlativului*
  - 4.3. *Pronumele semiindependent al*
    - 4.3.1. *Acordul în caz al lui al*
    - 4.3.2. *A invariabil*
    - 4.3.3. *Dezacordul lui al*
    - 4.3.4. *Al în sintagmele coordonate*
  - 4.4. *Pronumele posesiv*
    - 4.4.1. **Alteța Lui, *Alteța Ei*
    - 4.4.2. *Său cu valoare de plural în româna veche și modernă*
  - 4.5. *Pronumele de întărire*

Capitolul 3. ACORDUL PREDICATULUI CU SUBIECTUL

1. Introducere

- 1.1. *Subiectul nominal*
- 1.2. *Relația dintre acordul predicatului și cazul nominalului subiect*
  - 1.2.1. *Subiectul în nominativ*
  - 1.2.2. *Subiectul în alte cazuri decât nominativ*
- 1.3. *Subiectul non-nominal*
- 1.4. *Acordul verbelor care nu acceptă subiect*
- 1.5. *Acordul verbului-predicat când subiectul nu este lexicalizat*

2. Subiectul nominal

2.1. Substantivele colective

2.2. Numele proprii

2.2.1. Antroponimele

2.2.2. Toponimele

2.2.3. Titlurile

2.2.4. Numele de echipe, de instituții, organizații, firme

2.2.5. Nume proprii recategorizate ca substantive comune

2.3. Substantivele abreviate

2.4. Substantivele la plural, fără determinanți

2.5. Termenii din metalimbaj

2.6. Substantivele care desemnează locutorul

2.7. Termenii inclusivi

2.7.1. Pronumele indefinite, negative, interogative și relative

2.7.2. Grupurile substantivale cu utilizare inclusivă

2.8. Pronumele și locuțiunile pronominale de politețe

3. Subiectul este o sintagmă binominală

3.1. Sintagmele partitive

3.1.1. Introducere

3.1.2. Structura sintactică a sintagmelor partitive

3.1.3. Aspecte semantice privind sintagmele partitive

3.1.4. Acordul sintagmelor partitive

3.1.4.1. Nominalele cuantificatoare

3.1.4.1.1. Cuantificarea partitivă

3.1.4.1.2. Tipuri de cuantificatori partitivi

3.1.4.1.2.1. Substantivele cu sens partitiv

3.1.4.1.2.2. Pronumele cuantificatoare partitive

3.1.4.2. Tipul semantic de predicat

3.1.4.3. Tipul de nominal cuantificat

3.1.4.4. Elipsa nominalului cuantificat

3.1.4.5. Reliefarea cuantificatorului partitiv

3.1.4.6. Dislocarea sintagmei partitive

3.2. Sintagmele statistice

3.3. Sintagmele pseudopartitive

3.3.1. Introducere

3.3.2. Structura sintactică a sintagmelor pseudopartitive

3.3.3. Aspecte semantice privind sintagmele pseudopartitive

3.3.4. Acordul sintagmelor pseudopartitive

3.3.4.1. Tipul semantic de predicat

3.3.4.2. Determinanții lui N1

3.3.4.3. Tipul de substantiv cuantificator (N1)

3.3.4.3.1. Substantivele partitive

3.3.4.3.2. Substantivele de măsură

3.3.4.3.3. Substantivele cardinale

3.3.4.3.4. Substantivele cantitative generice

- 3.3.4.3.5. Substantivele care denumesc conținutul
- 3.3.4.3.6. Substantivele care denumesc forma
- 3.3.4.3.7. Substantivele care creează o unitate numărabilă

pentru N2 masive

3.3.4.3.8. Substantivele care denumesc unitatea în care se grupează natural o entitate / mai multe entități

3.4. *Sintagmele generice*

3.5. *Sintagmele calificative*

3.6. *Sintagmele superlative cu genitiv (N1 N2_{Genitiv})*

Anexă. Date statistice privind acordul unor sintagme cantitative binominale

4. Subiectul este o sintagmă coordonată

4.1. Structura sintagmei coordonate

4.1.1. *Tipuri semantice de coordonare*

4.1.2. *Statutul sintactic al sintagmei coordonate*

4.1.3. *Trăsăturile **phi** ale sintagmei coordonate*

4.2. Acordul predicativ al sintagmei coordonate

4.2.1. *Coordonarea copulativă prin și*

4.2.1.1. Acordul în număr

4.2.1.2. Acordul în persoană

4.2.1.3. Acordul în gen

4.2.2. *Alte tipuri de coordonare copulativă*

4.2.3. *Coordonarea disjunctivă*

4.2.4. *Coordonarea adversativă*

4.2.5. *Juxtapunerea și conjuncția Ø*

4.2.5.1. Relația de coordonare copulativă

4.2.5.2. Relația de coordonare disjunctivă

4.2.6. *Coordonarea de prefixoide*

4.3. Acordul intern sintagmei coordonate

4.3.1. *Determinanții*

4.3.1.1. Articolul

4.3.1.1.1. Articolul definit

4.3.1.1.2. Articolul indefinit

4.3.1.2. Numeralul

4.3.1.3. Demonstrativul

4.3.2. *Adjuncții*

4.3.2.1. Adjectivul propriu-zis și cel participial

4.3.2.2. Demonstrativul

4.3.2.3. Posesivul

4.3.2.4. Pronumele de întărire

4.3.3. *Coordonarea copulativă prin alte elemente decât și*

4.3.4. *Coordonarea disjunctivă*

4.3.5. *Coordonarea adversativă*

5. Acordul în structurile copulative

5.1. Tipuri de structuri copulative

- 5.2. Realizările acordului în structurile copulative**
  - 5.2.1. Structurile ecuate**
  - 5.2.2. Structurile specificaționale**
  - 5.2.3. Structurile identificaționale**
- 5.3. Acordul în structurile copulative binominale în română**
  - 5.3.1. Ierarhia acordului în limba română**
  - 5.3.2. Ipoteze anterioare**
    - 5.3.2.1. Ipoteza lui Moro (1991, 1997, 2000) pentru italiană**
    - 5.3.2.2. Ipoteza lui Costa (2004) pentru portugheză**
  - 5.3.3. Două ipoteze pentru acordul din română**
    - 5.3.3.1. Ipoteza acordului cu termenul cel mai marcat**
    - 5.3.3.2. Ipoteza topicalizării**
- 5.4. Acordul în structurile copulative scindate și pseudoscindate în română.**
- Ipoteza focalizării**
- 5.5. Concluzii**
- 6. Subiectul non-nominal**
  - 6.1. Formele verbale nepersonale**
  - 6.2. Grupurile prepoziționale**
  - 6.3. Propozițiile reduse**
- 7. Acordul unor tipuri de verbe-predicat**
  - 7.1. Acordul verbelor la diateza reflexiv-pasivă**
  - 7.2. Acordul operatorilor modali**
  - 7.3. Acordul în enunțurile care descriu operații matematice**

Capitolul 4. GENUL NEUTRU DIN PERSPECTIVA ACORDULUI

- 1. Preliminarii**
- 2. Ipoteze ale genului neutru**
  - (i) Ipoteza celor trei genuri**
  - (ii) Ipoteza nespecificării**
  - (iii) Ipoteza ambigenerică**
  - (iv) Ipoteza claselor nominale**
- 3. Acordul în gen cu sintagmele coordonate**
  - 3.1. Conjunții au trăsătura +animat**
  - 3.2. Conjunții au trăsătura –animat**
- 4. Diferența dintre pronumele neutre anominale și cele anaforice**

Anexă

- Testul I**
- Testul al II-lea**

Capitolul 5. ESTE DUBLAREA CLITICĂ UN TIP DE ACORD?

1. Preliminarii

2. Argumente pentru a analiza dublarea clitică drept acord

3. Criterii de distingere a cliticelor pronominale de mărcile de acord

3.1. *Dublarea complementului direct*

3.1.1. *Criterii sintactice*

3.1.2. *Criterii morfologice*

3.2. *Dublarea complementului indirect*

3.2.1. *Criterii sintactice*

3.2.2. *Criterii morfologice*

4. Argumente împotriva analizării dublării clitice ca acord

5. Alte analize ale dublării clitice

Anexă. Scurtă descriere a contextelor cu dublare clitică în limba română

1. Complementul direct (CD)

1.1. *DC este obligatorie*

1.2. *DC nu este posibilă*

1.3. *DC este facultativă*

2. Complementul indirect (CI)

2.1. *DC este obligatorie*

2.2. *DC nu este posibilă*

2.3. *DC este facultativă*

ANEXĂ. ACORDUL ÎN LIMBA VORBITĂ

Preliminarii

1. Grupul nominal

1.1. *Dezacordul în caz al adjectivului feminin, singular*

1.1.1. *Adjectivul propriu-zis*

1.1.2. *Adjectivul participial*

1.1.3. *Adjectivul pronominal*

1.2. *Dezacordul în gen și număr al adjectivului*

1.3. *Dezacordul numeralului*

1.4. *Exprimarea orei sau a datei*

1.5. *Dezacordul pronomelui semiindependent al*

1.5.1. *Utilizarea unei forme acordate greșit*

1.5.2. *Utilizarea unei forme invariabile*

- 1.6. Acordul pronumelui semiindependent / articolului cel**
- 1.7. Dezacordul pronumelui relativ care**
- 1.8. Acordul în interiorul sintagmei partitive (unul din...)**
- 1.9. Marcarea cazului la substantiv**

2. Acordul predicatului cu subiectul

- 2.1. Acordul substantivelor colective**
- 2.2. Acordul numelor proprii**
- 2.3. Acordul cuantificatorilor indefiniți**
- 2.4. Dezacordul anumitor tipuri de verbe-predicat**
  - 2.4.1. Dezacordul verbelor pasiv-reflexive sau reflexiv-impersonale**
  - 2.4.2. Dezacordul operatorului modal *a trebui***
- 2.5. Dezacordul unor adjective în poziție predicativă**
- 2.6. Dezacordul verbului cu pronumele relativ care**
- 2.7. Dezacordul predicatului cu un subiect postpus**
- 2.8. Acordul prin atracție**
- 2.9. Acordul semantic al adjectivului predicativ**
- 2.10. Interpretarea greșită a subiectului, prin extindere**

3. Acordul sintagmelor coordonate

4. Acordul adverbului

5. Acordul pronumelor personale cu antecedent nominal

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

Obiective

Acordul constituie o temă de cercetare complexă, atât prin domeniile lingvistice pe care le implică – morfologie, sintaxă, semantică –, cât și prin domeniile sintactice în care se manifestă – grup nominal, grup verbal, enunț (acordul pronumelor anaforice) – și termenii pe care îi implică: în grupul nominal se acordă modificatorii adjectivali și determinanții; în grupul verbal se acordă verbul la o formă verbală personală, adjectivul predicativ și cliticele pronomiale de dublare a complementului; la nivelul enunțului sau al textului, se acordă pronumele anaforice.

Scopul lucrării este acela de a face o descriere și o interpretare teoretică a acordului în limba română, într-un cadru teoretic generativist, dar fără a exclude ipoteze din alte cadre teoretice și fără a face analize foarte „tehnice” ale acordului. Pe lângă limba standard (sistemul limbii), sunt avute în vedere pe parcursul capitolelor și realizări colocviale ale acordului sau din registrul oral, dacă acestea au un grad de frecvență ridicat.

Structura lucrării

Teza cuprinde cinci capitole, o anexă finală și concluzii.

Capitolul I

Primul capitol, intitulat *Aspecte teoretice*, este dedicat unor probleme de definire a acordului, de descriere a cadrului teoretic utilizat și a unor ipoteze din alte cadre teoretice. La începutul capitolului, sunt avute în vedere mai multe probleme legate de definirea acordului, care nu este una simplă, având în vedere diversitatea termenilor care se acordă și a relațiilor dintre aceștia:

a) în grupul nominal, determinanții și modificatorii adjectivali se acordă cu substantivul-centru;

b) în grupul flexionar (grupul verbal al unui verb la o formă flexionară finită), se face acordul în număr și persoană între subiect și verbul-predicat și în număr și gen între subiect și adjectivul nume predicativ sau predicativ suplimentar (predicat secundar);

c) în grupul verbal, cliticele de dublare a complementului direct și a celui indirect sunt considerate în unele studii drept mărci ale acordului verbului cu complementele respective: așa cum acordul verbului-predicat cu subiectul este marcat prin desinențele de număr și persoană ale verbului, acordul dintre verb și complementele direct și indirect ar fi marcat prin cliticele de dublare;

d) tot la acord poate fi încadrată și concordanța formală dintre pronumele anaforice și antecedentul nominal. Aceasta nu este general acceptată ca un tip de acord; ea ar putea fi o reflectare a altor fenomene sintactice, legate de coreferențialitate, care implică o covariație formală.

În alte limbi, se întâlnesc și alte tipuri de acord. În unele dialecte vest-germanice, verbul se acordă cu complementizatorul (conectorul care introduce o propoziție subordonată cu rolul de complement).

În islandeză, verbul care înseamnă „a plăcea” se acordă cu complementul, aflat în cazul nominativ, și nu cu subiectul având rolul Experimentator, care are cazul dativ.

Acordul complementului cu verbul-predicat se întâlnește, printre altele, în limbile uralice, unde are caracter opțional.

În maghiară, verbele la conjugarea obiectivă se acordă atât cu subiectul, cât și cu complementul direct.

În unele limbi există așa-numitul acord la distanță (engl. *long distance agreement*), care depășește limitele domeniului canonic al acordului (GFlex, în cazul acordului predicatului cu complementele). Astfel, în limba *tsez* (din nord-estul Caucaziei), verbul se acordă cu un complement din propoziția subordonată.

În general, definițiile actuale ale acordului pot fi împărțite în două categorii: definiții de tip **derivațional** (în gramatica tradițională și în gramaticile generative) și definiții de tip „**unificațional**” (de unificare), bazate pe constrângeri (în HPSG). Potrivit definițiilor de tip derivațional, acordul este o relație **direcțională** prin care trăsăturile de acord sunt **copiate, mutate sau controlate** de la / de către un nominal (numit **controlor** sau **sursă**) la un element care se acordă, numit **țintă**. Prin urmare, la nominalul controlor sau sursă, trăsăturile implicate în acord sunt **inerente** și anterioare celor ale țintei (ținta primindu-le ulterior de la controlor). Potrivit definițiilor de tip unificațional, bazate pe constrângeri, cele două elemente care intră într-o relație de acord conțin informații

parțiale despre o unitate lingvistică și, prin acord, informațiile specificate de aceste două elemente trebuie să coincidă, să fie **unificate**. Acordul este astfel o variație sistematică.

Am adoptat o definiție de tip derivațional, care are vedere faptul că acordul este **unidirecțional**, fiind transmis **de la nominal la verb, adjectiv**. Astfel, acordul poate fi definit ca **o covariație sistematică unidirecțională a doi termeni între care există o relație sintactică**.

Pentru analiza acordului din limba română, am adoptat cadrul teoretic minimalist (Chomsky, 1993, 1995, 2000, 2001), având însă în vedere și analize din alte cadre teoretice (cel tradiționalist, HPSG), scopul acestei lucrări fiind descrierea și analizarea acordului în limba română din perspectiva unor teorii lingvistice recente.

În capitolul I sunt prezentate o scurtă descriere a trăsăturilor implicate în acord în limba română (genul, numărul, persoana și cazul), ipoteze sau modele teoretice privind mecanismul acordului elaborate în minimalism (modelul copierii, modelul valuării) și alte ipoteze: ipoteza unui centru *phi* deasupra nominalelor cu trăsături interpretabile (Sauerland), ipoteza unei proiecții acord (anterioară minimalismului), ipoteza celor două seturi de trăsături, INDEX și CONCORD, din HPSG și ipoteza morfologiei postsintactice, Bobaljik (2008), conform căreia acordul trebuie să fie conceput în afara unei configurații sintactice. El ar ține de componenta care *interpretează* structura sintactică, adică de *morfologie*, și nu de componenta care *generează* structura sintactică (*narrow syntax*), unul dintre argumente fiind acela că există construcții în care nominalul acordat nu are nicio relație sintactică cu verbul care se acordă cu el.

Capitolul al II-lea

În al doilea capitol, *Acordul în grupul nominal*, sunt discutate realizările acordului în interiorul grupului nominal, între substantiv și adjectiv sau substantiv și determinant. Acordul intern grupului nominal este tratat din mai multe perspective: a particularităților nominalului centru, care pot avea o influență asupra acordului (cum ar fi neconcordanța între trăsăturile formale și cele referențiale, care se poate manifesta în acord sau nu); perspectiva categoriilor gramaticale implicate în acord (trăsăturile de gen și număr, cazul și, discutabil, persoana); perspectiva particularităților de acord ale unor clase de cuvinte (numeralul, formantul *cel* din componența superlativului, pronumele semiindependent *al*, pronumele posesiv și pronumele de întărire). Concluziile capitolului sunt că în GN acordul se face pe baza trăsăturilor formale. Sunt agramaticale exemplele în care substantivele cu neconcordanțe între formă și sens se acordă potrivit trăsăturilor semantice. Astfel, un substantiv colectiv nu poate accepta acordul la plural (**acești guvern*, **guvernul aceștia*, **guvernul demși de parlament*). Un substantiv cu neconcordanță între genul formal și cel referențial nu acceptă decât acordul formal (**acest slugă*, **ministrul aceasta*). Excepțiile de la această regulă pot fi considerate fenomene de procesare (*Acest slugă de Copos ce să zică...* ; *eu sunt un slugă sărăntoc, venit din altă lume*). Unele nume proprii inanimate admit, pe lângă acordul formal, și unul **conceptual**, bazat pe trăsăturile substantivului care denumește conceptul în care se încadrează referentul numelui propriu (*Tulcea, întemeiat în anul...* – *Orașul Tulcea, întemeiat în anul...*).

Capitolul al III-lea

Cel de-al treilea capitol, intitulat *Acordul predicatului cu subiectul*, este foarte extins, deoarece reunește probleme diverse, grupate în funcție de tipul de subiect (nominal – substantival, pronominal; binominal; sintagmă coordonată; non-nominal) sau în funcție de tipul de predicat (am discutat unele tipuri de predicate care pun probleme mai interesante pentru acord). Tot aici se includ și structurile copulative.

În cadrul subcapitolului referitor la subiectul **nominal**, am discutat acordul cu substantivele colective, cu numele proprii, cu termenii inclusiv (termeni +plural în care se include locutorul sau interlocutorul), cu substantivele care desemnează locutorul (ex. *subsemnatul*) și acordul cu pronumele și locuțiunile pronominale de politețe.

Dacă subiectul este un **substantiv colectiv** la singular, acordul semantic la plural nu este permis în limba standard, spre deosebire de engleză. În schimb, este acceptat acordul la plural al verbului dacă substantivul colectiv face parte dintr-o sintagmă partitivă – **Guvernul au decis* vs. *O parte din guvern au decis*. În legătură cu acest contrast, am arătat că acordul semantic este posibil deoarece prezența cuantificatorului partitiv schimbă tipul de denotație al colectivului : colectivul singur are o denotație de tip *grup*. Prin asocierea cu termenul partitiv, colectivul are o denotație de tip *sumă*, similară cu a pluralelor. De asemenea, sunt discutate și sintagmele pseudopartitive cu un substantiv colectiv pe prima poziție, care pot accepta acordul la plural (*Au venit o armată de oameni*, *Au trecut o grămadă de ani*).

Acordul **numelor proprii** depinde de tipul semantic căruia îi aparțin: antroponimele se acordă semantic, pe baza trăsăturilor referențiale. Toponimele dispun de două posibilități de acord: formal (pe baza trăsăturilor formale) sau conceptual (pe baza trăsăturilor substantivului comun ce denumește conceptul în care se încadrează toponimul (oraș, țară, insulă, munte etc.). Două posibilități de acord, formal sau conceptual, există și în cazul titlurilor, al numelor de firme, instituții sau organizații.

Substantivele abreviate admit, în funcție de anumiți factori, acordul potrivit trăsăturilor substantivului centru din alcătuirea sintagmei abreviate (de ex. *Televiziunea Română*, *TVR*) sau potrivit trăsăturilor substantivului format prin recategorizarea abrevierii (de ex. *TVR-ul*, recategorizat drept substantiv masculin sau neutru).

Termenii inclusiv (pronume indefinite, negative, interogative sau relative și substantive sau grupuri substantivale) sunt nominale aflate în poziția de subiect care, fără să aibă trăsătura de persoană (I sau a II-a), acceptă acordul la persoana I sau a II-a a verbului-predicat, lectura propoziției fiind că locutorul sau interlocutorul sunt incluși între entitățile denotate de nominalul subiect. Acest tip de acord este interesant din punct de vedere teoretic, deoarece nominalul-subiect nu are o trăsătură de persoană pe care să o transmită prin acord verbului. Pentru a explica acordul la persoana I sau a II-a, fie considerăm că verbul are trăsături interpretabile, fie presupunem că avem a face cu elipsa sau nelexicalizarea unui pronume personal.

Cu **pronumele de politețe** de persoana a II-a, acordul în gen al adjectivului predicativ se face pe baze referențiale, iar acordul verbului-predicat, pe baze formale.

Astfel, verbul copulativ și adjectivul pot avea trăsături de număr diferite (*Dumneavoastră sunteți ocupat*). Locuțiunile pronominale de politețe de persoana a III-a, formate dintr-un substantiv și un posesiv (de persoana a II-a sau a III-a) sau un pronume personal în genitiv, admit două tipuri de acord al verbului predicat: cu substantivul, la persoana a III-a (*Alteța Voastră dorește...*) sau cu pronumele posesiv ori personal, deci la persoana a II-a sau la persoana a III-a (*Alteța Voastră doriți...*). Utilizarea verbului la persoana a III-a, singular, are un grad de politețe mai ridicat decât la persoana a II-a, plural, deoarece se evită referirea directă la persoană.

În subcapitolul referitor la subiectul format dintr-o **sintagmă binominală**, am grupat o serie de sintagme alcătuite din două nominale care formează o unitate referențială, având un singur referent: primul nominal (N1) are o valoare cantitativă sau calificativă, iar al doilea (N2) are o valoare referențială, denumind entitatea cuantificată sau calificată de primul nominal. Sintagmele nominale sunt de mai multe tipuri: partitive (*o parte din copii, unii dintre noi*), pseudopartitive (*un pahar de lapte*), generice (*acest tip de cursuri*), calificative (*prostul de mine*) și superlative (*mândrețea hotelurilor*). Cele două nominale pot avea trăsături diferite de gen și număr. Acordul verbului-predicat cu aceste sintagme binominale variază între acord cu N1 și acord cu N2. În general, acordul cu N2 este declanșat de faptul că acesta este substantivul mai plin referențial, iar acordul cu N1, de faptul că este interpretat uneori drept centru al sintagmei, fiind într-o poziție superioară în ierarhia sintactică a grupului.

Acordul la plural cu sintagmele **partitive** (*Au venit o parte dintre studenți*) are explicații semantice: cuantificatorul partitiv (*o parte*) exprimă **suma părților minimale** din care este alcătuită entitatea denotată de N2 (nominalul cuantificat). În denotația substantivelor numărabile la plural regăsim ca părți minimale entități atomice (*studenți* – *student + student + student* etc.), astfel încât sintagma partitivă *o parte din studenți* exprimă **suma unor entități atomice** (o denotație de tip +plural). Prin urmare, acordul la plural al sintagmelor partitive cu N2 plural se justifică semantic. Totodată, acordul la plural are și o justificare formală, deoarece N2 este marcat morfologic pentru plural. În topica subiect – predicat, acordul la plural este și un acord prin atracție. Acest tip de denotație ne explică și acordul la plural al sintagmei partitive cu un substantiv colectiv, acceptat de mulți vorbitori chestionați (*O parte din guvern au demisionat*). În denotația substantivului colectiv (*guvern*) găsim entități atomice (membrii guvernului, miniștrii), astfel încât sintagma partitivă exprimă o sumă a unor entități atomice (o denotație de tip plural). Acest tip de denotație face posibil acordul la plural.

Când în poziția cuantificatorului partitiv se află un pronume indefinit, acordul cu N2 depinde de semantica fiecărui pronume în parte. Sunt atestate exemple în care sintagmele cu *vreunul* admit acordul la plural (*vreunul dintre noi am putea avea un secret*), reflectând faptul că predicția se poate aplica, virtual, mai multor referenți (nu există un referent precis). De asemenea, admit acordul la plural și sintagmele cu *niciunul* (*Nu-mi plac niciunul din cei zece*) și *oricare* (*Oricare dintre ei au făcut greșeli de neiertat*), din motive semantice (predicția se aplică mai multor entități, nu doar uneia). În ciuda sensului distributiv, și cuantificatorul *fiecare* admite acordul la plural (*Întâmplări stranii pe care le-am trăit fiecare dintre noi*), reflectând faptul că predicția se aplică mai multor entități, distributiv. Acordul la plural are, astfel, o valoare cumulativă. Acordul cu

N2 este posibil și în contextele cu elipsa lui N2, cu condiția ca acesta să fi fost exprimat și poată fi recuperat din contextul anterior.

Am identificat un tip special de sintagme partitive, cele cu sens proporțional, pe care le-am numit **statistice**. Ele pot admite acordul la plural (*Unul din șapte magistrați au recunoscut că anul trecut au fost victimele unor tentative...*), însă mai frecvent este acordul la singular (când în poziția N1 se află un termen +singular). Acordul la plural are explicații semantice: sintagma partitivă cu sens statistic nu denotă un individ, ci un ansamblu de indivizi.

Sintagmele **pseudopartitive** sunt de diverse tipuri semantice, în funcție de sensul substantivului de pe prima poziție: colectiv (*o armată de furnici*), partitiv (*o felie de pâine*), de măsură (*un kilogram de mere*), cardinal (*o duzină de trandafiri*), cantitativ generic (*un număr de exemple*), substantiv care denumește recipientul (*un borcan de muștar*), substantiv care denumește forma (*un cub de zahăr*), substantiv care configurează o unitate numărabilă pentru substantive masive în poziția N2 (*un articol de îmbrăcăminte*). Acordul (cu N1 sau cu N2) depinde de mai mulți factori, printre care tipul semantic de predicat, determinanții lui N1, tipul semantic al lui N1 (și, implicit, gradul de referențialitate al acestuia). Cel mai important factor este gradul de gramaticalizare al substantivului N1, care are, în general, rolul unei unități de măsură pentru entitatea exprimată de N2. Substantivele cel mai puțin referențiale sunt cele cardinale și cele cantitative generice. Substantivele cel mai puternic referențiale sunt cele care creează o unitate numărabilă pentru N2 masive, substantivele care denumesc forma și substantivele partitive. Pentru acord este important și sensul predicatului, care se poate aplica semantic substantivului cuantificator, dacă acesta are un grad de referențialitate suficient de ridicat. Pentru unele tipuri de sintagme, este relevant numărul fiecăruia dintre cele două nominale din sintagma pseudopartitivă. Astfel, substantivele care denumesc măsura (N1) tind să impună acordul dacă sunt la plural (*două kilograme de zahăr*). Dacă sunt la singular (*un kilogram de mere*), ambele nominale din sintagma pseudopartitivă pot impune acordul.

Sintagmele **generice** constituie un alt tip de sintagme binominale, în care N1 are un rol semilexical, la fel ca în sintagmele pseudopartitive. Acordul verbului-predicat se poate face cu N2 sau cu N1, în funcție de ponderea semantică sau interpretarea nominalelor (*Genul ăsta de situații nu e unic; viitor acest gen de conflicte să fie evitate*).

Acordul sintagmelor **calificative** N1 de N2 (*o bijuterie de automobil, deșteptul de tine*) depinde de caracterul +/-animat al lui N2. Dacă N2 este animat, el atrage acordul, iar dacă ambele nominale sunt inanimate, acordul este oscilant. Este important pentru acord și gradul de lexicalitate al termenului N1: dacă N1 se desemantizează parțial, cum se întâmplă în construcțiile superlative sau de grad zero, atunci el își pierde capacitatea de a stabili relația de acord cu predicatul. Când pe poziția N2 se află un pronume personal (*deșteptul de tine*), acordul se poate face la persoana a III-a (cu N1) sau la persoana I sau a II-a (cu N2), conform unor date statistice culese cu ajutorul unui motor de căutare de pe internet.

Ultimul tip de sintagme binominale discutat îl reprezintă sintagmele **superlative cu genitiv**, destul de rare („*Fruncea*” *hotelurilor din România e băănăţean*). Adjectivul predicativ sau participiul primesc trăsătura de gen de la N2 şi pe cea de număr de la N1. Acordul poate fi caracterizat ca semantic: este firesc ca acordul să se facă la singular, întrucât sintagma superlativă denumeşte o singură entitate, selectată din setul de entităţi denotate de N2.

Subcapitolul este completat cu o *Anexă* cuprinzând date statistice referitoare la acordul predicatului cu unele sintagme cantitative.

În subcapitolul referitor la subiectul format dintr-o **sintagmă coordonată**, sunt reunite fenomenele de acord care privesc sintagmele coordonate – atât acordul intern (adjectival), cât şi acordul extern (predicativ). După o introducere privind structura şi statutul sintactic al sintagmei coordonate (un subiect foarte des tratat şi care pune multe probleme teoretice şi empirice), sunt tratate o serie de probleme de acord pe care le pune o sintagmă coordonată copulativă formată cu *şi*. Ulterior, acelaşi probleme de acord, dar şi altele, specifice, sunt discutate în legătură cu alte tipuri de sintagme coordonate (cele disjunctive, cele adversative şi formate prin juxtapunere). În partea finală a capitolului este discutat acordul de tip adjectival, fiind avute în vedere particularităţile de acord ale diverselor clase lexico-gramaticale (articolul, numeralul, demonstrativul, adjectivul, posesivul, pronumele de întărire). În acest subcapitol, am ajuns la concluzia că acordul cu sintagmele coordonate (SCoord) este semantic oricând este posibil: acordul în număr este întotdeauna semantic, întrucât doi conjuncţi la singular se acordă întotdeauna la plural, în topica subiect – predicat. Acordul în gen este semantic cu nominalele +animat. Prin urmare, putem presupune că SCoord este dominată de un centru Index, care conţine trăsăturile interpretabile, referenţiale, asociate nominalelor. Nominalele –animat nu au trăsături de gen interpretabile, astfel încât acest centru Index nu poate fi folosit pentru acord. Prin urmare, în contextele în care SCoord este formată din nominale –animat se foloseşte o formă nemarcată (engl. *default*).

Acordul la singular poate avea diverse explicaţii, în funcţie de context: uneori, este un acord cu cel mai apropiat conjunct; când SCoord este formată din nominale masive sau abstracte, acordul la singular se explică semantic: aceste substantive nu au trăsătura de plural prin urmare, nici SCoord nu poate avea trăsătura de plural; SCoord poate alcătui o unitate semantică, când nominalele coordonată formează o singură entitate (*secera şi ciocanul, ploaia şi vântul* etc.).

Cu SCoord formate cu conjuncţiile disjunctive *sau* şi *ori*, acordul în număr diferă după cum disjuncţia este inclusivă (acord la plural) sau exclusivă (acord la singular).

În subcapitolul referitor la acordul în **structurile copulative**, este tratat acordul verbului copulativ în propoziţiile copulative cu două nominale, de tipul N1 *a fi* N2 (*Pasiunea mea sunt / *este cărţile*). Au fost avute în vedere structurile ecuative (*Patria mea sunt / *este părinţii mei*), cele specificaţionale (*Vinovatul sunt / *este eu*) şi frazele cu scindare ori pseudoscindare în care se foloseşte un verb copulativ (*Trandafiri e / *sunt ceea ce mi-a adus Ion; Ceea ce mi-a atras atenţia sunt / *este reducerile*). Cei doi termeni implicaţi în relaţia copulativă pot avea aceleaşi valori ale trăsăturilor *phi* sau nu, interesante pentru acord fiind contextele în care valorile acestor trăsături sunt diferite. În acest subcapitol, am ajuns la câteva concluzii:

(i) În română, în propozițiile ecuate, acordul se face cu nominalul cel mai marcat, indiferent de poziția pre- sau postverbală a acestuia. Există o ierarhie a puterii trăsăturilor implicate în acord: persoanele I și a II-a au prioritate față de persoana a III-a, iar pluralul are prioritate în fața singularului. Pentru acordul din structurile ecuate din română, am adoptat ipoteza că ambele nominale sunt la fel de accesibile pentru acord și că acordul trebuie să respecte un principiu al maximizării informației *phi* pe care o oferă, astfel încât alege întotdeauna cel mai marcat nominal pentru acord.

(ii) În propozițiile specificaționale, acordul se face cu GD postverbal, care este subiectul propoziției reduse și care are o pondere semantică mai mare decât GD preverbal. Adesea, GD postverbal are și trăsături mai puternice morfosintactice mai puternice (conform aceleiași ierarhii a acordului), fiind la plural sau la persoana I sau a II-a. Imposibilitatea acordului cu GD preverbal ar putea fi pusă pe seama aceluiasi principiu al maximizării informației oferite prin acord. Totuși, având în vedere faptul că relația semantică dintre cele două nominale este diferită de cea din structura ecuativă, ele nu sunt la fel de accesibile pentru acord. Prin urmare, o analiză care să țină cont de statutul lor semantic diferit este mai adecvată. În structurile specificaționale, GD preverbal nu este accesibil pentru acord, fiind un topic (termen topicalizat). Așa se face că acordul cu GD preverbal este agramatical (*Vinovatul este tu / *eu*). Contrastul cu limba engleză (*The cause of the riot is/*are some pictures of the wall*) se explică prin faptul că, în această limbă, subiectul nu poate fi postverbal, iar acordul nu se poate face la dreapta. Prin urmare, singura direcție a acordului este spre stânga, cu nominalul preverbal.

(iii) În structurile specificaționale, acordul este influențat de prezența articolului. Un termen mai marcat morfosintactic (conform ierarhiei trăsăturilor, cf. (24)), dar nearticulat nu impune acordul verbului-predicat, dacă celălalt termen are articolul definit. Termenul însoțit de articolul definit este **mai marcat sintactic**, deci mai apt să intre într-o relație de acord cu verbul-predicat.

(iv) În structurile scindate (*Trandafiri e ceea ce mi-a adus Ion*), N1 este în afara domeniului unde se stabilește relația de acord (domeniul GFlex), fiind într-o poziție de focus (termen focalizat). Ca urmare, el nu atrage acordul, chiar dacă este mai marcat morfologic (fiind la plural). Și în structurile scindate, articularea definită poate influența acordul. Dacă N1 este însoțit de articolul definit, el impune acordul verbului-predicat, dar este destul de acceptabil și acordul la singular. În structurile pseudoscindate, primul termen este în afara domeniului unde se stabilește relația de acord, fiind într-o poziție de topic. Prin urmare, acordul se face cu nominalul postcopulativ.

În subcapitolul despre **subiectul non-nominal**, sunt grupate contextele în care subiectul este reprezentat de o formă verbală nepersonală, un grup prepozițional (*La munte e bine, După Crăciun e prea târziu*) sau o propoziție redusă (*Ion director va fi greu pentru compania noastră*). Verbul are o formă nemarcată, de persoana a III-a singular.

La finalul capitolului despre acordul predicatului cu subiectul, sunt discutate contextele în care verbul la diateza reflexiv-pasivă nu este acordat cu nominalul-subiect (*Tot de la cei săraci se ia baniiăștia*), întâlnite în limba vorbită. Lipsa acordului poate fi pusă în legătură cu faptul că reflexivul pasiv are și o nuanță impersonală. Acordul

operatorilor modali se datorează avansării subiectului verbului lexical (*Studentii au trebuit să plece*).

Capitolul al IV-lea

În capitolul al patrulea, *Genul neutru din perspectiva acordului*, am reluat o veche temă de discuție din lingvistica românească: problema existenței genului neutru, în legătură cu care am prezentat argumente oferite de acord. Este vorba de acordul sintagmelor coordonate, care favorizează ipoteza neutrului ca gen nespecificat. Date fiind ezitățile vorbitorilor privind acordul în gen al sintagmelor coordonate, am realizat o serie de chestionare printre vorbitori, rezultatele acestora fiind prezentate și explicate în capitol. Am ajuns la concluzia că limba română nu are trei valori ale trăsăturii de gen. Realizările acordului în gen cu sintagmele coordonate pot fi explicate dacă presupunem că forma de feminin plural este o formă nemarcată, nespecificată pentru gen. Acordul în gen cu sintagmele coordonate oferă argumente în favoarea a două ipoteze: ipoteza nespecificării și ipoteza claselor nominale (neutrul ar constitui o a treia clasă nominală, care este selectată de un centru care conține numărul și genul. Dacă acceptăm ipoteza claselor nominale, trebuie să presupunem că deasupra sintagmei coordonate se poate insera un centru care conține trăsăturile de gen și număr (fuzionate) și că trăsătura de clasă nominală poate avansa la nivelul sintagmei coordonate. Dacă acceptăm ipoteza nespecificării, trebuie să explicăm de ce pronumele neutre care au un antecedent nominal au altă formă decât pronumele neutre fără antecedent. Se poate ca pronumele fără antecedent nominal care nu sunt la plural și nu acceptă clitice să nu aibă nici trăsătura genului, nici pe cea a numărului (din cauza absenței unui nominal). Alegerea între ipoteza nespecificării și ipoteza claselor nominale depinde de factori suplimentari: din motive de economie lingvistică, este preferabil să adoptăm ipoteza nespecificării, deoarece implică un număr mai mic de trăsături. Ipoteza claselor nominale este mai potrivită pentru sistemele de gen mai complexe, precum cele discutate de Corbett (1991).

Capitolul al V-lea

În al cincilea capitol, *Este dublarea clitică un tip de acord?*, am prezentat argumente și contraargumente din limba română referitoare la interpretarea cliticelor de dublare drept mărci ale acordului complementului cu verbul. Aceste (contra)argumente se bazează pe criteriile sintactice și morfologice de distingere a cliticelor pronominale (propriu-zise) de mărcile de acord propuse Fuß (2005). Ele sunt aplicate mai întâi contextelor cu dublarea complementului direct, apoi celor cu dublarea complementului indirect. Capitolul este completat cu o scurtă *Anexă* cuprinzând contextele cu dublare clitică în limba română. Concluziile sunt că există mai multe contraargumente împotriva acestei ipoteze: (i) dublarea clitică este opțională în unele contexte, obligatorie în altele. Or, fenomenele de acord nu sunt opționale, contextuale, limitate la anumite tipuri de nominale (prin contrast, prezența acordului dintre subiect și predicat nu depinde de tipul de subiect); (ii) acordul canonic este generalizat și servește la marcarea relației sintactice dintre argument și verbul-predicat, prin trăsăturile *phi*. Așadar, acordul nu servește la evidențierea unei caracteristici a argumentului nominal, cum ar fi specificitatea complementului direct. Cu alte cuvinte, acordul este un scop în sine, nu servește la identificarea unui anumit conținut semantic al nominalului implicat în relația de acord; (iii) toate celelalte situații de acord din română sunt marcate la nivel flexionar prin

morfeme afixale, de tip desinențial. Elementele implicate în DC sunt clitice, nu afixe, după cum se vede din testele morfologice (preluate de la Fuß, 2005). Acest argument morfologic nu este foarte puternic, am putea considera că avem a face cu o marcă non-canonice a acordului (dacă alte argumente, sintactice, ne-ar duce spre concluzia că cliticul marchează acordul). Pentru cliticele de dublare s-ar putea adopta altă ipoteză, aceea a grupului nominal extins, în care cliticul ar fi un determinant detașat din grupul nominal complement.

Informațiile din cele cinci capitole, dedicate acordului dintr-un anumit domeniu sintactic sau între anumiți termeni, sunt completate cu cele din anexa finală, intitulată ***Acordul în limba vorbită***. Aceasta cuprinde o serie de fenomene de procesare, registru oral și limbă vorbită, înregistrate în decursul a câțiva ani, în principal ca urmare a monitorizării sistematice a unor posturi de radio și de televiziune, în cadrul unor proiecte ale Institutului de Lingvistică. Sunt prezentate și fenomene care reprezintă tendințe ale limbii, dar și fenomene de registru oral, de procesare.

Nivelurile limbii descrise în teză

În general, nivelul de limbă descris în cuprinsul celor cinci capitole este cel al **românei contemporane standard**. Nu este întotdeauna ușor de delimitat între nivelurile limbii: limba standard vs. limbajul colocvial, limba vorbită vs. sistemul limbii, fenomen de procesare a mesajului vs. posibilitate de exprimare care ține de sistemul limbii. În general, am inclus în capitole și unele realizări colocviale sau din registrul oral ale acordului (de la TV, de la radio, de pe internet etc.), cu condiția ca acestea să nu fie fenomene marginale sau accidentale.

În cele cinci capitole, nu am făcut o delimitare **foarte strictă** între realizările acordului care țin de **sistemul limbii** și posibilitățile de exprimare din **registru oral sau din limba vorbită**. Unele posibilități de acord din limbajul colocvial-familiar, din registrul oral sau dintr-un stil de exprimare mai puțin „îngrijit” sau autosupravegheat din punctul de vedere al corectitudinii lingvistice sunt discutate în cele cinci capitole, dacă ele sunt foarte frecvente sau acceptabile; ele nu au un caracter marginal, accidental și, de multe ori, nu sunt simțite de vorbitorii nelingviști ca greșeli de exprimare, ceea ce a dus la includerea lor în capitolele respective. Astfel, am încercat să fac o distincție între posibilitățile de acord care țin de **competența** vorbitorului (care sunt sistematice) și cele care țin de **performanță** (de procesare). Unele exemple de procesare au fost amintite și în cele cinci capitole, în măsura în care ele relevă fenomene interesante care țin de sistemul „latent” al limbii române, însoțindu-le de mențiuni referitoare la registrul de limbă și/sau frecvența tipurilor de exemple respective. În registrul oral se activează niște posibilități de exprimare care au explicații teoretice, au rădăcini în sistemul limbii. Nu se poate spune orice în registrul oral, spontan (exceptând, desigur, greșelile accidentale). Din acest motiv, unele fenomene frecvente sau curențe de procesare și de limbă vorbită au fost discutate în cuprinsul capitolelor, nu doar în anexa finală, dedicată acestui tip de fenomene. De exemplu, în sintagma superlativă *cei mai mulți*, cazul genitiv sau dativ trebuie să fie marcat o singură dată, la *cei* (primul element cu trăsături *phi* din GD), conform regulilor gramaticale. Însă în limba vorbită, cazul este frecvent marcat și la *mulți* (numele **celor mai multor** vinuri – Radio București, 2009; *a captat atenția celor mai multor* persoane cu studii superioare. – www.acasatv.ro). Dubla marcă a cazului în

acest context poate fi un fenomen de procesare, dar posibilitatea de a avea acest fenomen are explicații teoretice, care țin de sistemul limbii (*mulți* oscilează între valoarea de adjectiv și cea de determinant slab). Pentru distincția între un acord non-standard care ține de **competență** și unul care ține de **performanță**, se poate da ca exemplu acordul dintre verb și substantivul colectiv. Acordul la plural al verbului-predicat cu un substantiv colectiv la singular (acord semantic, de tipul *Guvernul au votat*) nu este posibil în limba standard și este respins și de vorbitori, atunci când sunt chestionați în legătură cu acest lucru – deci atunci când au la dispoziție un oarecare timp de gândire și își autoevaluează posibilitățile de exprimare. Însă în registrul oral, spontan și mai puțin supus autocontrolului, am întâlnit destul de multe contexte în care verbul-predicat se acordă semantic cu un substantiv colectiv, un acord care poate fi tratat ca fenomen de „procesare” a mesajului. El ține de **performanța** limbii și a fost tratat doar în anexa finală, ***Acordul în limba vorbită***. Dacă substantivul colectiv face parte dintr-o sintagmă partitivă (*o parte din guvern*), acordul verbului-predicat în limba standard este la singular, însă vorbitorii acceptă și acordul la plural atunci când sunt chestionați în legătură cu posibilitățile de acord. De asemenea, am întâlnit și în registrul oral contexte cu acord la plural semantic. Prin urmare, acest tip de acord ține de **competența** vorbitorului.

Exemplele folosite sunt fie construite, fie atestate în emisiuni de radio și de TV sau pe internet. Câteva exemple au fost preluate din texte literare, beletristice. Majoritatea exemplelor de la radio și TV aparțin vorbitorilor educați (am înregistrat doar jurnaliști, politicieni și persoane publice, în general). La începutul anexei finale, ***Acordul în limba vorbită***, am arătat în ce a constat monitorizarea posturilor de radio și de televiziune (numărul de posturi, numele acestora, numărul de ore și de luni monitorizate etc.). Exemplele de pe internet sunt foarte diverse (presa on-line, site-uri oficiale ale unor instituții și organizații, bloguri, forumuri, comentarii ale unor cititori etc.), iar ele au fost culese, de obicei, cu un motor de căutare. Când am preluat exemple de pe diverse forumuri de discuții sau din comentarii ale cititorilor făcute în subsolul unor articole, am indicat acest lucru (în general, în aceste două tipuri de texte limbajul este mai „relaxat”).

În unele capitole, am făcut observații cantitative, de două tipuri: (i) mici statistici pe baza exemplelor culese de pe internet cu ajutorul motorului de căutare Google; (ii) chestionare lingvistice cu subiecți vorbitori nativi. Scopul acestor observații cantitative a fost acela de a clarifica unele aspecte legate de frecvența unui anumit tip de acord.